TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. liepos 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai ir įsisteigimo laisvė — SESV 49 straipsnis — Direktyva 2006/123/EB — 12 straipsnis — Koncesijos, susijusios su jūrų, ežerų ir upių pakrantėse esančiu ekonomiškai svarbiu turtu — Automatinis pratęsimas — Konkurso procedūros nebuvimas“

Sujungtose bylose C-458/14 ir C-67/15

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas, Italija) ir *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardinijos regiono administracinis teismas, Italija) atitinkamai 2014 m. kovo 5 d. ir 2015 m. sausio 28 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2014 m. spalio 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Promoimpresa Srl (C-458/14)

prieš

Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro,

Regione Lombardia

ir

Mario Melis ir kt. (C-67/15)

prieš

Comune di Loiri Porto San Paolo,

Provincia di Olbia Tempio,

dalyvaujant

Alessandro Piredda ir kt.,

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. L. da Cruz Vilaça (pranešėjas), Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, einantis penktosios kolegijos teisėjo pareigas, teisėjai A. Borg Barthet, E. Levits ir M. Berger,

* Proceso kalba: italų.

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. gruodžio 3 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Promoimpresa Srl*, atstovaujamos advokatų E. Vaglio, R. Righi ir E. Nesi,

— *Consorzio dei comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro*, atstovaujamo advokatų M. Ballerini ir C. Cerami,

— *Regione Lombardia*, atstovaujamo advokato M. Tamborino,

— Mario Melis ir kt., atstovaujamų advokatų B. Ballero, A. Capacchione, F. Ballero ir S. Ballero,

— *Comune di Loiri Porto San Paolo*, atstovaujamos advokato G. Longheu,

— *Provincia di Olbia Tempio*, atstovaujamos advokatų G. Cosseddu ir F. Melis,

— Alessandro Piredda ir kt., atstovaujamų advokatų S. Carboni ir S. Dessy,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* P. Garofoli ir ekspertės L. Serena-Rossi,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil ir T. Müller,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Nasopoulou,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. Langer,

— Europos Komisijos, atstovaujamos G. Conte, A. Tokár ir E. Montaguti,

susipažinęs su 2016 m. vasario 25 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006, p. 36) 12 straipsnio ir SESV 49, 56 ir 106 straipsnių išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus. Pirmasis ginčas (byla C-458/14) – tai *Promoimpresa Srl* ginčas su *Consorzio dei Comuni della Sponda Bresciana del Lago di Garda e del Lago di Idro* (Gardos ir Idro ežerų pakrantės iš Brešos pusės komunų konsorciumas, Italija, toliau – konsorciumas) ir *Regione Lombardia* (Lombardijos regionas, Italija) dėl, pirma, konsorciumo sprendimo atsisakyti atnaujinti *Promoimpresa* turimą koncesiją eksploatuoti valstybei priklausantį žemės plotą ir, antra, dėl *Giunta Regionale Lombardia* (Lombardijos regiono taryba) sprendimo suteikti koncesijas naudoti valstybei priklausančius žemės plotus vykdant lyginamosios atrankos procedūrą. Antrasis ginčas (byla C-67/15) – tai Mario Melis ir kt. ginčas su *Comune di Loiri Porto San Paolo* (Loiri Porto San Paolo savivaldybė, Italija, toliau – komuna) ir *Provincia di Olbia Tempio* (Olbijos Tempjo provincija, Italija)

dėl sprendimų patvirtinti paplūdimių naudojimo planą ir suteikti koncesijas naudoti jūros pakrantėje esantį turtą, taip pat dėl priemonių, kuriomis municipalinė policija nurodė M. Melis ir kt. pašalinti nuo jūros kranto tam tikrą įrangą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2006/123 39 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Leidimų išdavimo tvarkos sąvoka turėtų apimti, *inter alia*, administracines leidimų, licencijų, patvirtinimų arba koncesijų teikimo procedūras, taip pat, norint verstis tam tikra veikla, prievolę būti registruotu profesijos atstovu arba būti įtrauktu į registrą, sąrašą arba duomenų bazę, turėti oficialų kokios nors įstaigos leidimą arba gauti pažymėjimą, patvirtinantį narystę konkrečioje profesinėje organizacijoje. Leidimas gali būti išduotas ne tik oficialiu sprendimu, bet ir numanomu sprendimu, pavyzdžiui, kai kompetentinga institucija neatsako arba kai suinteresuotoji šalis turi laukti patvirtinimo apie deklaracijos gavimą, kad galėtų pradėti ar teisėtai vykdyti savo veiklą.“

4 Šios direktyvos 57 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Šios direktyvos nuostatos, susijusios su leidimų išdavimo tvarka, turėtų būti taikomos tais atvejais, kai teisei teikti paslaugas ar paslaugos teikimo veiklos vykdymui subjektui reikalingas kompetentingos institucijos sprendimas. Tai nėra susiję nei su kompetentingų institucijų sprendimais įsteigti valstybinį arba privatų subjektą konkrečiai paslaugai teikti, nei su kompetentingų institucijų sudaromomis sutartimis dėl konkrečios paslaugos, kuriai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės, teikimo, kadangi ši direktyva netaikoma taisyklėms dėl viešųjų pirkimų.“

5 Pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 6 punktą „leidimų išdavimo tvarka“ suprantama kaip „bet kokia procedūra, pagal kurią faktiškai reikalaujama, kad teikėjas arba gavėjas imtųsi priemonių gauti formaliam arba numanomam kompetentingos institucijos sprendimui dėl teisės teikti paslaugas ar vykdyti paslaugų teikimo veiklą“.

6 Tos pačios direktyvos 12 straipsnyje, kuriame reglamentuojamos situacijos, kai leidimų išdavimo tvarka siekiama leisti verstis ūkine veikla, kurią vykdant naudojami riboti gamtiniai ištekliai, nustatyta:

„1. Tais atvejais, kai išduodamų leidimų verstis tam tikros rūšies veikla skaičius yra ribotas dėl gamtinių išteklių arba techninių pajėgumų stokos, valstybės narės potencialiems kandidatams taiko nešališką ir skaidrią atrankos procedūrą, visų pirma tinkamai paskelbdamos apie procedūros pradžią, eigą ir pabaigą.

2. 1 dalyje nurodytais atvejais leidimas išduodamas ribotam laikotarpiui ir negali būti automatiškai pratęsiamas ar suteikti bet kokių kitų privilegijų teikėjui, kurio leidimo galiojimo laikas ką tik baigėsi, arba asmeniui, kaip nors susijusiam su tuo teikėju.

3. Laikydamosi 1 dalies ir 9 bei 10 straipsnių, nustatydamos atrankos procedūros taisykles valstybės narės gali atsižvelgti į visuomenės sveikatos, socialinės politikos tikslus, darbuotojų arba savarankiškai dirbančių asmenų sveikatos ir saugos, aplinkos apsaugos, kultūros paveldo išsaugojimo aspektus ir visus kitus svarbius visuomenės interesus, laikydamosi [Sąjungos] teisės.“

7 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/23/ES dėl koncesijos sutarčių suteikimo (OL L 94, 2014, p. 1) 15 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„<...> pagal šią direktyvą koncesijomis neturėtų būti laikomi tam tikri susitarimai, kurių dalykas yra ekonominės veiklos vykdytojo teisė eksploatuoti tam tikras valstybines valdas ar išteklius pagal privatinę arba viešąją teisę, kaip antai žemę ar valstybinę nuosavybę, visų pirma jūrų ar vidaus vandenų uostų ar oro uostų sektoriuje, kai valstybė arba perkančioji organizacija ar perkantysis subjektas nustato tik bendrąsias naudojimosi pirmiau nurodytais ištekliais sąlygas, bet konkrečių darbų ar paslaugų neperka. Paprastai tai taikoma viešųjų valdų ar žemės nuomos sutartims, kuriose paprastai nustatomos sąlygos, susijusios su turto perdavimu nuomininkui, jo naudojimo paskirtimi, su turto techninė priežiūra susijusiomis savininko ir nuomininko pareigomis, nuomos trukme ir turto perdavimu savininkui bei nuomininko mokėtina nuoma ir papildomomis išlaidomis.“

Italijos teisė

8 2009 m. gruodžio 30 d. Dekreto-įstatymo Nr. 194 (*decreto-legge n. 194*, toliau – Dekretas-įstatymas Nr. 194/2009), pertvarkyto į įstatymą 2010 m. vasario 26 d. Įstatymu Nr. 25 (*legge n. 25*, toliau – Įstatymas Nr. 25/2010), 1 straipsnio 18 dalyje numatyta:

„Nepažeidžiant teisės normų dėl turto skyrimo regionams ir vietos valdžios subjektams pagal 2009 m. gegužės 5 d. Įstatymą Nr. 42 ir atitinkamų jų taikymo taisyklių, kol bus persvarstyti teisės aktai viešojo jūros kranto koncesijų turizmo ir rekreacinei veiklai suteikimo srityje, konkrečiai dėl šių koncesijų suteikimo kriterijų ir būdų, remiantis valstybės ir regionų konferencijos pagal 2003 m. birželio 5 d. Įstatymo Nr. 131 8 straipsnio 6 dalį susitarimu, sudarytu siekiant užtikrinti konkurencijos, įsisteigimo laisvės, ūkinės veiklos vykdymo garantijos, šios veiklos vystymo bei vertės didinimo ir investicijų apsaugos principus, taip pat atsižvelgiant į tai, kad panaikinta pirmenybės teisė, kuri buvo numatyta Laivybos kodekso 37 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, koncesijų, kurios jau buvo suteiktos šio dekreto įsigaliojimo dieną ir galiojo ne ilgiau kaip iki 2015 m. gruodžio 31 d., galiojimas pratęsiamas iki tos dienos <…>.“

9 Ši nuostata buvo iš dalies pakeista 2012 m. spalio 18 d. Dekreto-įstatymo Nr. 179 (*decreto legge n. 179*, toliau – Dekretas-įstatymas Nr. 179/2012) 34duodecies straipsniu, kuris įterptas pertvarkant 2012 m. gruodžio 17 d. Įstatymu Nr. 221, ir suformuluota taip:

„Nepažeidžiant teisės normų dėl turto skyrimo regionams ir vietos valdžios subjektams pagal 2009 m. gegužės 5 d. Įstatymą Nr. 42 ir atitinkamų jų taikymo taisyklių, kol bus persvarstyti teisės aktai viešojo jūros, ežerų ir upių krantų koncesijų turizmo ir rekreacinei veiklai, žvejybai, akvakultūrai ir susijusiai gamybos ar sporto veiklai, taip pat koncesijų eksploatuoti pramoginės laivybos uostus, prieplaukas ir pramoginių laivų švartavimo vietas suteikimo srityje, konkrečiai dėl šių koncesijų suteikimo kriterijų ir būdų, remiantis valstybės ir regionų konferencijos pagal 2003 m. birželio 5 d. Įstatymo Nr. 131 8 straipsnio 6 dalį susitarimu, sudarytu siekiant užtikrinti konkurencijos, įsisteigimo laisvės, ūkinės veiklos vykdymo garantijos, šios veiklos vystymo bei vertės didinimo ir investicijų apsaugos principus, taip pat atsižvelgiant į tai, kad panaikinta pirmenybės teisė, kuri buvo numatyta Laivybos kodekso 37 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje, koncesijų, kurios jau buvo suteiktos šio dekreto įsigaliojimo dieną ir galiojo ne ilgiau kaip iki 2015 m. gruodžio 31 d., galiojimas pratęsiamas iki 2020 m. gruodžio 31 d. <…>“

10 2010 m. kovo 26 d. Dekreto-įstatymo Nr. 59, kuriuo perkeliama Direktyva 2006/123, 16 straipsnyje numatyta:

„1. Tais atvejais, kai išduodamų licencijų teikti tam tikros rūšies paslaugas skaičius yra ribotas dėl gamtinių išteklių arba techninių pajėgumų stokos, kompetentingos valdžios institucijos potencialiems kandidatams taiko atrankos procedūrą ir užtikrina, kad procedūros nešališkumui ir skaidrumui garantuoti skirti kriterijai ir priemonės, kurių turi laikytis valdžios institucijos, būtų nustatyti iš anksto ir paskelbti.

2. Nustatydamos atrankos procedūros taisykles kompetentingos institucijos gali atsižvelgti į visuomenės sveikatos, socialinės politikos tikslus, darbuotojų arba savarankiškai dirbančių asmenų sveikatos ir saugos, aplinkos apsaugos, kultūros paveldo išsaugojimo aspektus ir visus kitus svarbius visuomenės interesus, atitinkančius [Sąjungos] teisę.

3. 1 dalyje nurodytų kriterijų ir priemonių turi būti laikomasi priimant bet kokį sprendimą dėl licencijos išdavimo.

4. 1 dalyje numatytais atvejais licencija išduodama nustatytam laikotarpiui ir ji negali būti atnaujinama automatiškai; esamam paslaugos teikėjui ar kitiems asmenims negali būti suteiktas joks pranašumas, net jei jis pateisinamas ypatingais ryšiais su esamu paslaugos teikėju.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-458/14

11 206 m. birželio 16 d. ir rugpjūčio 17 d. sprendimais konsorciumas suteikė *Promoimpresa* koncesiją eksploatuoti Gardos ežero pakrantėje esantį valstybei priklausantį žemės plotą ir įrengti jame kioską, stoginę, maudyklą, krantinę ir tiltelį.

12 Šios koncesijos 3 straipsnyje buvo numatyta, kad jos galiojimas baigiasi 2010 m. gruodžio 31 d.; ji nustoja galioti savaime, nereikalingas įspėjimas, ir koncesininkas negali remtis tradicijomis ir įpročiais, siekdamas toliau naudotis koncesija.

13 2009 m. vasario 2 d. Europos Komisija atsiuntė Italijos Respublikai oficialų pranešimą, jame nurodė, kad Italijos laivybos kodekso 37 straipsnis prieštarauja SESV 49 straipsniui, nes jame numatyta esamo koncesininko teisė gauti pirmenybę per viešojo jūros kranto koncesijos suteikimo procedūrą. Italijos įstatymų leidėjas ėmėsi veiksmų, kad ši pirmenybės teisė būtų panaikinta. Pertvarkydamas Dekretą-įstatymą Nr. 194/2009 į Įstatymą Nr. 25/2010 Italijos įstatymų leidėjas įterpė nuorodą į kitą įstatymą, pagal kurį suteikiama galimybė šešeriems metams suteiktas koncesijas automatiškai atnaujinti dar šešeriems metams. 2010 m. gegužės 5 d. papildomame oficialiame pranešime Komisija teigė, kad dėl šios nuorodos, pirma, pirmenybės teisės panaikinimas tampa neveiksmingas ir, antra, ji prieštarauja Direktyvos 2006/123 12 straipsniui ir SESV 49 straipsniui. Kadangi Italijos įstatymų leidėjas nusprendė panaikinti nuostatą, kurioje pateikta minėta nuoroda, Komisija manė galinti baigti procedūrą dėl pažeidimo 2012 m. vasario 27 d.

14 2010 m. balandžio 14 d. *Promoimpresa* pateikė prašymą atnaujinti jos turimą koncesiją; konsorciumas 2011 m. gegužės 6 d. sprendimu atmetė šį prašymą. Atmetimas motyvuotas tuo, kad, pirma, nauja koncesija gaunama ne tiesiog pateikus prašymą atnaujinti, o tik per viešą konkurso procedūrą ir, antra, koncesija, kurios galiojimas baigėsi, galiojo tik penkerius metus ir negalėjo būti atnaujinta automatiškai.

15 *Promoimpresa* apskundė šį konsorciumo sprendimą *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas, Italija), be kita ko, remdamasi tuo, kad pažeista Dekreto-įstatymo Nr. 194/2010, pertvarkyto į Įstatymą Nr. 25/2010, 1 straipsnio 18 dalis, nes šioje nuostatoje numatytas koncesijų galiojimo termino pratęsimas.

16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Promoimpresa* ir konsorciumo teisiniai santykiai turi „koncesijos“, kaip ji suprantama pagal Sąjungos teisę, požymių, nes *Promoimpresa* turi teisę naudoti valstybei priklausantį turtą ir už tai moka šio turto nuosavybės teises turinčiai administracinei įstaigai periodinį mokestį, ir su šio turto eksploatavimu susijusi rizika tenka *Promoimpresa*.

17 Šis teismas mano, kad Italijos įstatymų nuostatos, kiek jose numatytas pakartotinis valstybei priklausančio turto koncesijų galiojimo laiko pratęsimas, yra nepateisinamas įsisteigimo laisvės ribojimas, visų pirma dėl to, kad visiems kitiems konkurentams tapo neįmanoma gauti koncesijų, kurių galiojimas eina į pabaigą.

18 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal SESV 49, 56 ir 106 straipsniuose nustatytus įsisteigimo laisvės, nediskriminavimo ir konkurencijos apsaugos principus ir pagal jais grindžiamą protingumo taisyklę draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais dėl vėlesnių įstatyminių pakeitimų nustatomas pakartotinis koncesijų jūrų, ežerų ir upių pakrantėse esančiam ekonomiškai svarbiam valstybės turtui galiojimo pratęsimas, pailginant jų galiojimą mažiausiai vienuolika metų, taip išsaugant to paties koncesininko teisę vieninteliam naudoti turtą ekonominiais tikslais, nepaisant to, kad jam išduotoje koncesijoje numatytas galiojimo terminas pasibaigęs, o kitiems suinteresuotiems ūkio subjektams nesuteikiama jokios galimybės įgyti turto naudojimosi teisę viešojo konkurso tvarka?“

Byla C-67/15

19 M. Melis ir kt. (dauguma jų) užsiima turizmo ir rekreacine veikla komunai priklausančiuose paplūdimiuose pagal 2004 m. išduotas šešerių metų trukmės viešojo jūros kranto koncesijas, kurių galiojimas vėliau buvo pratęstas dar vieniems metams.

20 2012 m. M. Melis ir kt. pateikė komunai prašymą priimti oficialų sprendimą dėl koncesijų pratęsimo. Į šį prašymą nebuvo atsakyta. Negavę atsakymo, M. Melis ir kt. padarė išvadą, kad gali teisėtai tęsti savo veiklą nuo 2012 m. gegužės mėn., remdamiesi Dekreto-įstatymo Nr. 194/2009 1 straipsnio 18 dalimi, kurioje numatyta, kad viešojo jūros kranto koncesijų turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti galiojimas pratęsiamas automatiškai.

21 2012 m. gegužės 11 d. komuna, pritarusi paplūdimių naudojimo planui, paskelbė pranešimą dėl septynių naujų koncesijų naudoti ant viešojo jūros kranto esantį turtą suteikimo, iš kurių kelios buvo susijusios su žemės plotais, dėl kurių koncesijos jau buvo suteiktos M. Melis ir kt.

22 2012 m. birželio 5 d. M. Melis ir kt. kreipėsi į *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardinijos regiono administracinis teismas, Italija) su prašymu panaikinti šiuos komunos sprendimus. 2012 m. birželio 12 d. jie pateikė papildomus ieškinio pagrindus ir taip išplėtė savo kaltinimus, įtraukdami ir sprendimą, kuriuo komuna suteikė 2012 m. gegužės 11 d. pranešime nurodytas koncesijas. M. Melis ir kt. taip pat apskundė priemones, kuriomis municipalinė policija nurodė jiems išgabenti nuo viešojo jūros kranto savo įrangą.

23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad M. Melis ir kt. ir komunos santykiai turi koncesijos, kaip ji suprantama pagal Sąjungos teisę, požymių, nes teikiamos paslaugos ir su jų teikimu susijusią riziką prisiima koncesininkai.

24 Be to, jis teigia, kad nacionaliniuose įstatymuose numatytas automatinis pratęsimas trukdo taikyti Sąjungos teisę, konkrečiai Direktyvos 2006/123 12 straipsnį ir ESV sutarties nuostatas dėl laisvės teikti paslaugas ir įsisteigimo laisvės.

25 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Sardegna* (Sardinijos regiono administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal SESV 49, 56 ir 106 straipsniuose nustatytus įsisteigimo laisvės, nediskriminavimo ir konkurencijos apsaugos principus draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais dėl vėlesnių įstatyminių pakeitimų nustatomas pakartotinis koncesijų viešajame jūros krante esančiam ekonomiškai svarbiam viešajam turtui galiojimo pratęsimas?

2. Ar pagal Direktyvos 2006/123 12 straipsnį draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai Dekreto-įstatymo Nr. 194/2009, pertvarkyto į įstatymą Įstatymu Nr. 25/2010, 1 straipsnio 18 dalis, su vėlesniais pakeitimais ir papildymais, kuri leidžia esamas viešojo jūros kranto koncesijas užsiimti turizmo ir rekreacine veikla automatiškai pratęsti iki 2015 m. gruodžio 31 d. (ar net iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal Dekreto-įstatymo Nr. 179/2012 34duodecies straipsnį, įterptą 2012 m. gruodžio 17 d. Įstatymo Nr. 221 1 straipsnio 1 dalimi)?“

26 2015 m. spalio 27 d. nutartimi bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl prejudicinių klausimų priimtinumo

27 Pirmiausia Italijos vyriausybė tvirtina, kad byloje C-458/14 nurodytoje Dekreto-įstatymo Nr. 194/2009 1 straipsnio 18 dalyje tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, buvo reglamentuojamos tik valstybei priklausančio jūros kranto koncesijos. Ežerų ir upių pakrančių koncesijoms ši nuostata pradėta taikyti vėliau, nei priimti prašymą porimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ginčijami aktai, taigi ši nuostata nei *ratione temporis*, nei *ratione materiae* netaikoma šioje byloje nagrinėjamai koncesijai.

28 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 12 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

29 Konkrečiai kalbant, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytai teismų bendradarbiavimo procedūrai Teisingumo Teismas būtent neprivalo tikrinti nacionalinio teismo pateikto nacionalinės teisės išaiškinimo tikslumo ar abejoti juo, nes toks aiškinimas priklauso išimtinei nacionalinio teismo kompetencijai. Todėl Teisingumo Teismas, gavęs nacionalinio teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi laikytis šio teismo pateikto nacionalinės teisės aiškinimo (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 13 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

30 Be to, Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 14 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

31 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-458/14 matyti, kad *Promoimpresa*, pateikdama ieškinį *TAR Lombardia*, rėmėsi Dekreto-įstatymo Nr. 194/2009 su pakeitimais, padarytais Įstatymu Nr. 25/2010, 1 straipsnio 18 dalimi ir tvirtino, kad ši nuostata, nors priimta dėl jūros kranto koncesijų, taip pat turi būti taikoma ir ežerų pakrančių koncesijoms.

32 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje pateikęs teismas implicitiškai perėmė šį aiškinimą ir teigė, kad ginčo pagrindinėje byloje sprendimas priklauso nuo to, ar minėtos nacionalinės nuostatos nereikia taikyti, nes ji prieštarauja Sąjungos teisei.

33 Antra, Komisija pažymi, kad tuo momentu, kai klostėsi reikšmingos abiejų pagrindinių bylų faktinės aplinkybės, ieškovams šiose bylose suteiktoms koncesijoms *ratione temporis* nebuvo taikomas Dekreto-įstatymo Nr. 179/2012 34duodecies straipsnis. Ši nuostata, pagal kurią valstybei priklausančio turto koncesijų, pirma galiojusių iki 2015 m. rugpjūčio 31 d., galiojimo terminas pratęsiamas iki 2020 m. gruodžio 31 d., priimta vėliau, negu pagrindinėse bylose ginčijami sprendimai. Remdamasi tuo ši institucija daro išvadą, kad prejudiciniai klausimai priimtini tik tiek, kiek jie susiję su koncesijų pratęsimu iki 2015 m. gruodžio 31 d.

34 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip savo išvados 37 punkte nurodė generalinis advokatas, savo prejudiciniuose klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nurodo nacionalinės teisės aktų reglamentuojamą atvejį, kai numatomas automatinis ir kartotinis jūrų ir ežerų pakrantėse esančio valstybės turto koncesijų galiojimo termino pratęsimas. Dėl klausimo, ar pagrindinėse bylose taikytinos nacionalinės nuostatos yra tos, kuriomis šis galiojimo terminas nukeliamas į 2015 m. gruodžio 31 d. ar į 2020 m. gruodžio 31 d., pažymėtina, kad jis priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai ir neturi poveikio pateiktų prejudicinių klausimų priimtinumui.

35 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašymus priimti prejudicinį sprendimą reikia pripažinti priimtinais.

Dėl antrojo klausimo byloje C-67/15

36 Antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2006/123 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos tokios nacionalinių įstatymų nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, kurios leidžia automatiškai pratęsti esamas valstybei priklausančių jūros ir ežerų pakrančių koncesijas turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti.

Dėl Direktyvos 2006/123 12 straipsnio taikymo sąlygų

37 Direktyvos 2006/123 12 straipsnis yra jos III skyriaus 1 skirsnyje, skirtame leidimams, ir šiame straipsnyje reglamentuojami specifiniai atvejai, kai išduodamų leidimų verstis tam tikros rūšies veikla skaičius yra ribotas dėl gamtinių išteklių arba techninių pajėgumų stokos. Tame pačiame skirsnyje esančiame šios direktyvos 9 straipsnyje numatyta valstybių narių galimybė taikyti leidimų išdavimo tvarką teisei teikti paslaugas ar paslaugų teikimo veiklai. Tos pačios direktyvos 10 straipsnyje nustatytos šių leidimų išdavimo sąlygos, o jos 11 straipsnyje reglamentuojamas jų galiojimo laikas.

38 Pirma, pažymėtina, kad šios direktyvos 4 straipsnio 6 punkte leidimų išdavimo tvarka apibrėžiama kaip bet kokia procedūra, pagal kurią faktiškai reikalaujama, kad teikėjas arba gavėjas imtųsi priemonių gauti formaliam arba numanomam kompetentingos institucijos sprendimui dėl teisės teikti paslaugas ar vykdyti paslaugų teikimo veiklą.

39 Be to, minėtos direktyvos 39 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad sąvoka „leidimų išdavimo tvarka“, be kita ko, apima ir administracines koncesijų teikimo procedūras.

40 Pagrindinėse bylose nagrinėjamos jūros ir ežerų pakrančių koncesijos, kurias suteikė viešosios valdžios institucijos ir kurios skirtos valstybei priklausančius žemės plotus naudoti turizmo ir rekreacinei veiklai.

41 Taigi šias koncesijas galima traktuoti kaip „leidimus“, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2006/123 nuostatas, nes jos, neatsižvelgiant į tai, kaip traktuojamos nacionalinėje teisėje, yra formalūs sprendimai, kuriuos paslaugų teikėjai turi gauti iš nacionalinės valdžios institucijų, kad galėtų vykdyti savo ūkinę veiklą.

42 Antra, pažymėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos koncesijos susijusios su gamtiniais ištekliais, kaip jie suprantami pagal Direktyvos 2006/123 12 straipsnį, nes aptariami valstybei priklausantys žemės plotai yra arba Gardos ežero pakrantėse, arba ant jūros kranto Italijos teritorijoje.

43 Konkrečiau kalbant apie klausimą, ar šių koncesijų skaičius turi būti ribotas dėl gamtinių išteklių stokos, pasakytina, kad nacionalinis teismas turi patikrinti, ar ši sąlyga įvykdyta. Šiuo klausimu į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos koncesijos suteiktos ne valstybės, o savivaldybės lygiu, be kita ko, riekia atsižvelgti siekiant nustatyti, ar minėtų žemės plotų, kuriuos galima eksploatuoti ekonominei veiklai vykdyti, skaičius yra ribotas.

44 Be to, kadangi prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai teigia, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos koncesijos gali būti paslaugų koncesijos, pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2006/123 57 konstatuojamąją dalį šios direktyvos nuostatos dėl leidimų išdavimo tvarkos netaikomos kompetentingų institucijų sudaromoms sutartims dėl konkrečios paslaugos, kuriai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės, teikimo.

45 Darytina išvada, kad Direktyvos 2006/123 nuostatos dėl leidimų išdavimo tvarkos netaikomos viešųjų paslaugų koncesijoms, kurioms, be kita ko, gali būti taikoma Direktyva 2014/23.

46 Šiuo klausimu primintina, kad viešųjų paslaugų koncesijoms būdinga tokia situacija, kai perkančioji organizacija perleidžia koncesininkui teisę naudotis konkrečia paslauga ir šis pagal sudarytą sutartį disponuoja tam tikra ekonomine laisve nustatyti naudojimosi šia teise sąlygas ir kartu didžiąja dalimi prisiima su šiuo naudojimusi susijusią riziką (šiuo klausimu žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Hans & Christophorus Oymanns*, C-300/07, EU:C:2009:358, 71 punktą).

47 Tačiau pagrindinėse bylose, kaip pažymi Komisija, koncesijos susijusios ne su perkančiojo subjekto nustatytos paslaugos teikimu, o su leidimu vykdyti ekonominę veiklą valstybei priklausančioje žemėje. Remiantis tuo darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos koncesijos nepriskirtinos prie paslaugų koncesijų kategorijos (pagal analogiją žr. 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 26–28 punktus).

48 Be to, tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2014/23 15 konstatuojamoji dalis. Joje nurodyta, kad tam tikri susitarimai, kurių dalykas yra ekonominės veiklos vykdytojo teisė eksploatuoti tam tikras valstybines valdas ar išteklius pagal privatinę arba viešąją teisę, kaip antai žemę ar valstybinę nuosavybę, kai valstybė nustato tik bendrąsias naudojimosi tokiomis valdomis ar ištekliais sąlygas, bet konkrečių darbų ar paslaugų neperka, nelaikomi „paslaugų koncesijomis“, kaip jos suprantamos pagal šią direktyvą.

Dėl Direktyvos 2006/123 12 straipsnio taikymo

49 Tuo atveju, jei pagrindinėje byloje nagrinėjamos koncesijos patenka į Direktyvos 2006/123 12 straipsnio taikymo sritį – o tai, kaip nurodyta šio sprendimo 43 punkte, turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, – pažymėtina, kad pagal šios nuostatos 1 dalį tais atvejais, kai išduodamų leidimų skaičius yra ribotas dėl gamtinių išteklių stokos, potencialiems kandidatams taikoma nešališka ir skaidri atrankos procedūra, visų pirma tinkamai paskelbiant apie tokią procedūrą.

50 Vis dėlto, kaip savo išvados 83 punkte pabrėžia generalinis advokatas, nacionalinės teisės normose, kaip antai nagrinėjamose pagrindinėje byloje, numatytas leidimų galiojimo laiko pratęsimas *ex lege* prilygsta automatiniam pratęsimui, kuris pagal aiškias Direktyvos 2006/123 12 straipsnio 2 dalies nuostatas yra draudžiamas.

51 Be to, dėl leidimų ekonominiais tikslais eksploatuoti valstybei priklausančias jūros ir ežerų pakrantes automatinio pratęsimo neįmanoma atrankos procedūra, nurodyta šio sprendimo 49 punkte.

52 Ieškovai pagrindinėse bylose ir Italijos vyriausybė vis dėlto tvirtina, kad automatinis leidimų pratęsimas būtinas siekiant apsaugoti šių leidimų turėtojų teisėtus lūkesčius, nes taip jie gali susigrąžinti įdėtas investicijas.

53 Šiuo klausimu konstatuotina, jog Direktyvos 2006/123 12 straipsnio 3 dalyje aiškiai numatyta, kad nustatydamos atrankos procedūros taisykles valstybės narės gali atsižvelgti į aspektus, susijusius su svarbiais visuomenės interesais.

54 Vis dėlto atsižvelgti į šiuos aspektus numatyta tik nustatant potencialių kandidatų atrankos procedūros taisykles ir, be kita ko, nepažeidžiant šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalies.

55 Taigi šios direktyvos 12 straipsnio 3 dalies negalima aiškinti taip, kad pagal ją galima pateisinti automatinį leidimų pratęsimą, nors išduodant šiuos leidimus pirmą kartą nebuvo vykdoma šio straipsnio 1 dalyje nurodyta atrankos procedūra.

56 Be to, kaip savo išvados 92 ir 93 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, pateisinimui, susijusiam su teisėtų lūkesčių apsaugos principu, reikalingas kiekvieno konkretaus atvejo įvertinimas, leidžiantis remiantis konkrečiomis aplinkybėmis įrodyti, kad leidimo turėtojas galėjo pagrįstai tikėtis, jog leidimas bus pratęstas, ir kad jis padarė atitinkamas investicijas. Todėl šiuo pateisinimu negalima pagrįstai remtis siekiant automatinio pratęsimo, kuris buvo nustatytas nacionalinės teisės aktų leidėjo ir taikomas vienodai visiems atitinkamiems leidimams.

57 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Direktyvos 2006/123 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama tokia nacionalinė priemonė, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kurioje numatytas galiojančių leidimų naudoti valstybei priklausančias jūros ir ežerų pakrantes turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti automatinis pratęsimas, nevykdant potencialių kandidatų atrankos procedūros.

Dėl klausimo byloje C-458/14 ir pirmojo klausimo byloje C-67/15

58 Savo klausimais, kuriuos būtina nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai siekia išsiaiškinti, ar SESV 49, 56 ir 106 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiamos tokios nacionalinių įstatymų nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse bylose, pagal kurias leidžiama automatiškai pratęsti valstybei priklausančios žemės koncesijas turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti.

59 Visų pirma pažymėtina, kad bet kokia nacionalinė priemonė, priklausanti Sąjungos lygiu išsamiai suderintai sričiai, turi būti vertinama atsižvelgiant į šios suderinimo priemonės, o ne į pirminės teisės nuostatas (2014 m. balandžio 30 d. Sprendimo *UPC DTH*, C-475/12, EU:C:2014:285, 63 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

60 Kaip savo išvados 41–43 punktuose pažymėjo generalinis advokatas,
Direktyvos 2006/123 9–13 straipsniuose yra nuostatos, kurių privalo laikytis valstybė narė, jeigu paslaugų veiklai turi būti išduodamas leidimas.

61 Be to, kas jau nuspręsta dėl šios direktyvos 14 straipsnio, kuriame numatytas „draudžiamų“ reikalavimų, keliamų naudojantis įsisteigimo laisve, sąrašas, reikia pripažinti, kad tos pačios direktyvos 9–13 straipsniuose išsamiai suderinamas į jų taikymo sritį patenkančių paslaugų reglamentavimas (pagal analogiją žr. 2015 m. birželio 16 d. Sprendimo *Rina Services ir kt.*, C-593/13, EU:C:2015:399, 37 ir 38 punktus).

62 Taigi prejudiciniai klausimai, kiek jie susiję su pirminės teisės išaiškinimu, kyla tik tuo atveju, jei Direktyvos 2006/123 12 straipsnis netaikomas pagrindinėse bylose, o tai turi patikrinti prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai, kaip nurodyta šio sprendimo 43 punkte. Todėl Teisingumo Teismas atsakys į pateiktus klausimus su šia išlyga.

63 Taip pat pažymėtina, kad pagrindinėse bylose nagrinėjamos koncesijos susijusios su įsisteigimo teise valstybei priklausančioje žemėje vykdyti ekonominę turizmo ir rekreacinę veiklą, todėl pagrindinėse bylose nagrinėjamos situacijos dėl savo pobūdžio savaime patenka į SESV 49 straipsnio taikymo sritį.

64 Šiuo klausimu jau yra nuspręsta, kad viešosios valdžios institucijos, ketinančios suteikti į direktyvų, susijusių su skirtingomis viešųjų pirkimų kategorijomis, taikymo sritį nepatenkančią koncesiją, privalo laikytis visų pagrindinių ESV sutarties taisyklių, ypač nediskriminavimo principo (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, 57 ir 58 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

65 Konkrečiau kalbant, jeigu tokia koncesija kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą, tai, kad ji suteikiama koncesiją suteikiančiosios institucijos valstybėje narėje įsteigtai įmonei, neužtikrinant jokio skaidrumo, reiškia nevienodą požiūrį, nepalankų kitoje valstybėje narėje įsteigtoms įmonėms, kurios gali būti suinteresuotos gauti šią koncesiją. Toks nevienodas požiūris iš esmės draudžiamas pagal SESV 49 (pagal analogiją žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, 59 ir 60 punktus ir 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 37 punktą).

66 Visų pirma, kalbant apie aiškaus tarptautinio susidomėjimo buvimą, pažymėtina, kad tai, ar yra toks susidomėjimas, turi būti vertinama remiantis visais reikšmingais kriterijais, kaip antai sutarties ekonomine svarba, jos vykdymo geografine vieta ar techniniais aspektais, atsižvelgiant į atitinkamos rinkos savybes (šiuo klausimu žr. 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 29 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *UNIS ir Beaudout Père et Fils*, C-25/14 ir C-26/14, EU:C:2015:821, 30 punktą).

67 Byloje C-458/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos aplinkybės leidžia Teisingumo Teismui konstatuoti, kad toje byloje nagrinėjama koncesija kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą, atsižvelgiant visų pirma į turto buvimo geografinę vietą ir šios koncesijos ekonominę svarbą.

68 Byloje C-67/15, priešingai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė būtinos informacijos, leidžiančios Teisingumo Teismui konstatuoti, kad yra aiškus tarptautinis susidomėjimas. Kaip matyti iš Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio, Teisingumo Teismas turi galėti prašyme priimti prejudicinį sprendimą rasti išdėstytas faktines aplinkybes, kuriomis grindžiami

klausimai, ir nurodytą ryšį, visų pirma siejantį šiuos duomenis ir klausimus. Todėl reikiamus faktus, leidžiančius patikrinti, ar yra aiškus tarptautinis susidomėjimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti prieš kreipdamasis į Teisingumo Teismą (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *UNIS ir Beaudout Père et Fils*, C-25/14 ir C-26/14, EU:C:2015:821, 28 punktą).

69 Šiomis aplinkybėmis pirmasis prejudicinis klausimas byloje C-67/15 yra nepriimtinas.

70 Dėl bylos C-458/14 konstatuotina, kad pagal tokias teisės normas, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, atsižvelgiant į jose numatytą termino nukėlimą, atidedamas koncesijų suteikimas vykdant skaidrią konkurso procedūrą, todėl reikia pripažinti, kad tokiose teisės normose įtvirtintas skirtingas požiūris, nepalankus kitoje valstybėje narėje įsisteigusioms įmonėms, kurios gali būti suinteresuotos gauti šias koncesijas; toks skirtingas požiūris iš esmės draudžiamas pagal SESV 49 straipsnį.

71 Galiausiai, kadangi Italijos vyriausybė tvirtina, kad nacionalinės teisės normose numatytas pratęsimas skirtas leisti koncesininkams susigrąžinti savo investicijoms, pažymėtina, kad toks skirtingas požiūris gali būti pateisinamas privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, be kita ko, būtinybe laikytis teisinio saugumo principo (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, 64 punktą ir 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 38 punktą).

72 Jau yra nuspręsta, kad, kiek tai susiję su koncesija, kuri suteikta 1984 m., t. y. tada, kai dar nebuvo įtvirtinta, kad sutartims, keliančioms aiškų tarptautinį susidomėjimą, gali būti taikoma skaidrumo pareiga, pagal teisinio saugumo principą reikalaujama nutraukiant tokią koncesiją taikyti pereinamąjį laikotarpį, suteikiantį kontrahentams galimybę išspręsti sutartinius santykius priimtinomis sąlygomis, visų pirma ekonominiu aspektu (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *ASM Brescia*, C-347/06, EU:C:2008:416, 70 ir 71 punktus ir 2013 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 40 punktą).

73 Vis dėlto pagrindinėse bylose nagrinėjamos koncesijos suteiktos tada, kai jau buvo įtvirtinta, kad aiškų tarptautinį susidomėjimą keliančioms sutartims turi būti taikoma skaidrumo pareiga, todėl teisinio saugumo principu negalima remtis siekiant pateisinti skirtingą požiūrį, draudžiamą pagal SESV 49 straipsnį.

74 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos tokios nacionalinių įstatymų nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse bylose, pagal kurias leidžiama automatiškai pratęsti valstybei priklausančios žemės koncesijas turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti, jei šios koncesijos kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1. **2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje 12 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiama tokia nacionalinė priemonė, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kurioje numatytas galiojančių leidimų naudoti valstybei priklausančias jūros ir ežerų pakrantes turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti automatinis pratęsimas, nevykdant potencialių kandidatų atrankos procedūros.**

2. SESV 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos tokios nacionalinių įstatymų nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse bylose, pagal kurias leidžiama automatiškai pratęsti valstybei priklausančios žemės koncesijas turizmo ir rekreacinei veiklai vykdyti, jei šios koncesijos kelia aiškų tarptautinį susidomėjimą.

Parašai.